

Gheorghe Grigurcu, laureatul Premiului Eminescu pe 2015

A fost cât se poate de inspirat juriul celui mai important premiu literar din România (Premiul Opera Omnia „Mihai Eminescu”), optând pentru Gheorghe Grigurcu.

Considerat îndeobște cel mai important critic român de poezie, cu cărți esențiale despre lirica românească și cu cronici la zi în diferite reviste timp de cinci decenii, poetul Gheorghe Grigurcu părea a fi uitat. Cu toate

că cele două ipostaze nu sunt deloc incompatibile, măcar nu în cazul acesta, iar domnia sa le acordă aceeași atenție celor două genuri, și poezie publicând tot de peste o jumătate de veac. Cândva, Adrian Alui Gheorghe scria plastic: „Dumnezeu, când a făcut potecile pentru Gheorghe Grigurcu, i-a dat două și i-a spus să meargă pe amândouă, alternativ și deodată, până la capăt. „Egal în călcătură!...” i-a mai strigat Dumnezeu din urmă. Nu-i treabă ușoară, dar dacă ai două posibilități de a înmulți talantul ce ți s-a dat, iaca te ții de drum”.

Intrarea în anul 80 al existenței sale se arată unul de bun augur pentru Gheorghe Grigurcu.

Să consemnăm câteva referințe critice despre poetul Grigurcu:

Al. Cistelecan: „Prin formula lui epigrafică, prin tenacitatea pervertirii contemplative a realului în senzații rafinate, Gheorghe Grigurcu e un solitar. Nu mai singur la Târgu Jiu decât în poezie”.

Ștefan Aug. Doinaș: „Asemenea lui Rimbaud/.../ Gheorghe Grigurcu nu se lasă atras de varietatea concretă a amănuntului, ci iscodește minuțiozitatea afectuoasă care respiră în el, urmărind nu corporalitatea lumii, ci familiarizarea cu viața ei secretă, intimă”.

Grigore Scarlat: „Gheorghe Grigurcu a preferat să rămână atașat principiilor sale de viață, să-și urmeze destinul – un destin care nu i-a adus prea multe bucurii omenești, dar l-a răsplătit/.../cu o recunoaștere unanimă astăzi. Pentru că pronunțând numele lui Gheorghe Grigurcu, definim onoarea, demnitatea unui om care a fost incomparabil mai mult decât noi „supt vremi”.

Și un poem marca Grigurcu:

Viața care bate

Viața care bate bate
comunicate monede
și vai pe deținuți
viața-n depeșe ca în aortă
încată-n șampania somnului
apoi în clopote bate se zbate
un ocean în pumnul copilului de peste drum
care-a prins o vrabie viața limpede
lucrative ce-și bate covoarele minții alene
în pragul de sărbătoare cine străbate
smintita migală a clipelor
ai zice abia
viața spre sine se-abate o clipă
cât să tragă un fum de țigară.

Momente și schițe din actualitatea literară

Mircea Handoca

■ Sfârșitul de an 2015 a venit pentru actualitatea literară cu (cel puțin) două vești triste. Prima, anunțată în două editoriale, unul pe prima pagină a revistei *Cultura*, nr. 46 (544)/joi 26 noiembrie 2015 și unul pe pag. 3, primul semnat de Augustin Buzura – *Punct*, respectiv de Angela Martin – *Chiar ultimul număr*. După cum se poate ghici, este vorba de închiderea revistei *Cultura*, din motive financiare, după zece ani și după 544 de numere. În loc de aniversarea unui deceniu de cultură cu adevărat, directorul, respectiv redactorul-șef anunță decesul revistei. Ca unii care am fost cititori constanți ai revistei, fără să fim colaboratori sau în vreun alt fel beneficiari, depunem mărturie că revista a fost (și rămâne, de fapt, măcar ca istorie a culturii) o gazetă excelentă, cu redactori și colaboratori de prestigiu, și nu doar o colecție de texte fie ele și de ținută, peste medie oricum, dar a fost o revistă cu program, cu structură bine articulată, cu rubrici fixe: *Revista revistelor* (de fapt un adevărat eseu de actualitate literară), *Cultura economică*, *Cultura politică*, *Cultura ideilor*, *Cultură și societate*, *Cultura istoriei*, *Cultura literară*, *Cultura antropologică*, *Cultura cinema* etc. Într-o țară în care se fură cu zecile și sutele de milioane de euro, o asemenea revistă esențială de cultură n-are decât să moară! A doua veste e că și mica oază de cultură din televiziunile noastre multe și pestrițe, emisiunea *Omul care aduce cartea* lui Dan C. Mihăilescu de la Pro Tv, a fost scoasă de pe post. Cam din aceleași motive. Singura speranță e aceea că într-un număr viitor al revistei noastre să putem aduce o îndreptare a acestor vești triste, să anunțăm că unor oameni sus-puși le-a venit mintea la cap, fie și în ceasul al doisprezecelea.

■ În revista *Confesiuni*, nr. 33/decembrie 2015, Ion Popescu-Brădiceni publică un eseu despre poezia lui Mircea Bârsilă, ceea ce pe noi, cei de la *Argeș*, chiar ne bucură.

Redăm începutul: „Poezia lui Mircea Bârsilă din „Anotimpurile unui Cătuș”[1] este inițiativă, forța ei fiind dată de o temeinicie constructivă și de întoarcerea la autenticitatea arhetipală, la substraturile din ce în ce mai adânci, anteice, htonice, antropologice prin excelență. Mircea Bârsilă caută idiomul limbii artistice „în chiar poiesisul vorbirii, în semne, simboluri și mituri” (l-am citat pe Paul Aretzu, n.m.[2]). Orfismul său e – repet – tipic columnist, de sorginte ba pansemilogică ba fabuloasă, marchagalliană, însă constant emanând arome semanto-pragmă-hermeneutice remanente. „Reprezentarea lumii este ritualică, de ordonare simbolică, de intuire a figurilor fundamentale ale imaginarului (insular-paradiziac, de pildă în figura arhetipală a cătunului, prezentă și la N.V. Gogol în „Serile în cătunul de lângă Dikanka[3]”). Brodând pe tema timpului care trebuie regăsit, poetomul o redistribuie metafizic / metapoetic / metamodernitar; renovează, prin repetare / ritualizare deopotrivă antiutopic / antiucronic, specializându-se în epifanii / hierofanii / logofanii regenerative; deplânge, ca într-un bocet fără de capăt, pierderea inocenței mitice și a harului; „astfel – conchide ingenios Paul Aretzu –, o viziune holistică, organicistă”[4], face din lume o singură, mare ontometamoră / transmetamoră”. Cred că este limpede ce-a vrut să spună eseistul. Nici nu mai trebuie citit mai departe.

■ Aflăm cu întârziere de stingerea istoricului literar și editorului Mircea Handoca în luna septembrie a anului trecut, la vârsta de 86 de ani. Opera lui cuprinde: *Excursia literară* (București: Editura Didactică și Pedagogică, 1971), *Al. O. Teodoreanu (Păstorel)* (București: Litera, 1975), *Mircea Eliade. Contribuții bibliografice* (București: Relief românesc, 1980), *Pe urmele lui G. Topîrceanu* (București: Sport-Turism,

1983), *Pe urmele lui Al. O. Teodoreanu (Păstorel)* (București: Sport-Turism, 1988), *Mircea Eliade. Câteva ipostaze ale unei personalități proteice* (București: Minerva, 1992), *Mircea Eliade comentat de Mircea Handoca* (București: Recif, 1993), *Pe urmele doctorului Sârbu și ale actriței Tantzî Cocea* (București: Editura Fundației Culturale Române, 1996), *Pe urmele lui Mircea Eliade* (Târgu Mureș: Editura Petru Maior, 1996), *Mircea Eliade. Biobibliografie, vol. 1-4* (vol. 1-3, București: Editura Jurnalul literar, 1997-1999; vol. 4, București: Criterion Publishing, 2007), *Convorbiri cu și despre Mircea Eliade* (București: Humanitas, 1998; ed. a 2-a, București: Criterion Publishing, 2006), *Viața lui Mircea Eliade* (ed. rev., Cluj-Napoca: Dacia, 2000; ed. a 3-a, 2005), *Pro Mircea Eliade* (Cluj-Napoca: Dacia, 2000; reed. 2006), *Eliade și Noica* (eseuri, comentarii, evocări; Cluj-Napoca: Dacia, 2002), *Mircea Eliade. O biografie ilustrată* (Cluj-Napoca: Dacia, 2004), *Jurnalul inedit al lui Mircea Eliade* (Oradea: Grafnet, 2005), *Noi glose despre Mircea Eliade* (București: Roza Vânturilor, 2006), *Mircea Eliade. Un uriaș peste timp* (București: Orizonturi, 2008), *Mircea Eliade – pagini regăsite* (București: Lider, 2008), *Mircea Eliade și contemporanii săi* (București: Lider, 2009), *Fost-a Eliade necredincios?* (Iași: Tipo Moldova, 2011). A fost colaborator prețios al revistei noastre care i-a oferit în 2009 Premiul Opera Omnia. Cu Mircea Handoca, literatura română pierde pe unul dintre cei mai valoroși istorici literari. Mai mult, odată cu Mircea Handoca, mai moare puțin și Mircea Eliade a cărui posteritate îi datorează atât eminentului editor și arhivar. Acum ar trebui să existe un al treilea Mircea care să ia în primire arhivele Mircea Eliade și Mircea Handoca. Există el, oare, în aceste vremuri în care istoricii literari sunt pe cale de dispariție? (DAD)

Lecția străzii

Dumitru Augustin Doman: *O lună noiembrie 2015 care a schimbat România, încă nu știm cât de profund. Un tragic accident colectiv, lipsa de cultură care l-a produs, trezirea din starea latentă a societății civile, sau a pestriței piețe: ce a prevalat în această ecuație?*

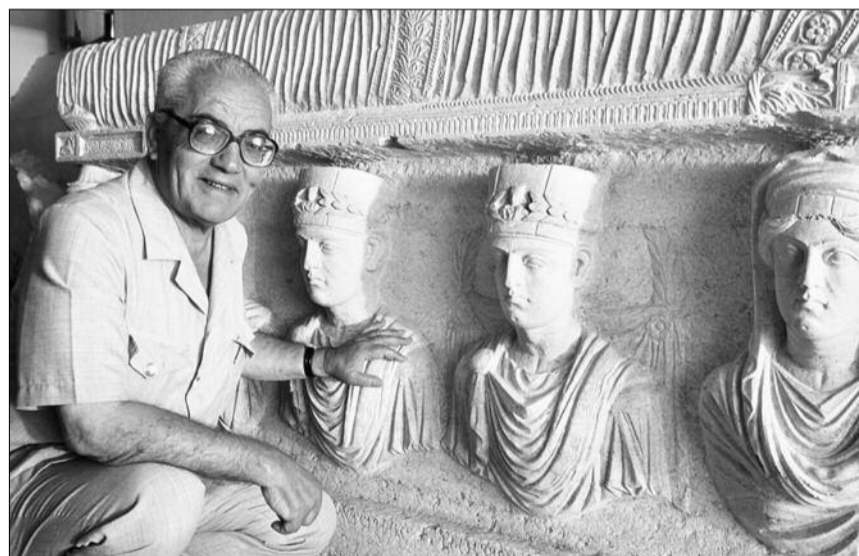
S-a afirmat nu doar de către gazetari, ci și de către participanții la ele că amplele manifestații de stradă care au avut loc, la București, dar și în alte orașe din țară, la începutul lui octombrie 2015, ar constitui o „a doua Revoluție”. O continuare care va să zică a celei ce l-a doborât pe aparent intangibilul Ceaușescu. Din păcate, o similitudine a celor două evenimente o reprezintă jertfele umane ce le-au pecetluit. În primul caz, victimele au fost răpuse de gloanțele regimului dictatorial și apoi de cele ale „teroriștilor” a căror urmă s-a pierdut într-un chip mai mult decât bizar. Așadar a avut loc o luptă, corp la corp, între două feluri opuse de-a înțelege viața și valorile ei, o confruntare crâncenă între libertate și dictatură. În al doilea caz, victimele au fost participanții la un spectacol muzical din clubul Colectiv din Capitală, unde s-a produs un catastrofal incendiu. Așadar un accident. O împrejurare s-ar zice că fără nici o conotație politică. Dar substratul tragediei de la Colectiv s-a dezvăluit a fi un rezultat al lipsei de elementară corectitudine dovedită de cei care aveau datoria de-a asigura securitatea spațiului în cauză. Urmărită în sus, scara vinovaților a început cu proprietarii clubului, a continuat cu pompierii, ajungând până la autoritățile în cap cu însuși primarul de sector. Un ghem încâlcit de incorectitudini s-a soldat în felul cel mai dezastruos posibil. Nu sînt defel excluse relațiile oneroase, de speța mitei. De aici se deschide orizontul sumbru al vieții noastre celei de toate zilele și nopțile, stigmatizate de corupție. Pe de-o parte pofta de parvenire administrativ-pecuniară a unei clase politice de la care populația nu mai poate aștepta ceva bun, pe de alta indolența, apatia, lehamitea birocratică slujindu-i prin ineficiență pe profitorii. Numeroasele vieți secerate în incendiul de la Colectiv n-au fost decât picătura ce-a făcut ca paharul decepțiilor îndelung acumulate să se reverse. Strada și-a spus din nou cuvîntul cu vigoare. Sloganele ei au fost suficient de limpezi. Numitorul comun al scandărilor și pancartelor? Refuzul tuturor partidelor care au acces pînă acum la cîrmuire, o condamnare nu numai a unuia dintre ele, nu a unora dintre liderii lor, ci un *nu opus* categoric sistemului viciat în întregul articulațiilor sale. „Corupția ucide”, „Asasinii, asasinii”, „Jos sistemul politic”, „Ultima soluție, încă o Revoluție”, iată cîteva din formulele metamorfozei pe care a suferit-o resignarea devenită, prin acumulare, revoltă. Zadarnic diverși politicieni ori năimiți ai lor din mass media au încercat a specula situația, afirmînd că manifestații ar fi fost „un număr limitat” din totalul locuitorilor țării. Faptul că n-a avut loc nici o contramanifestație, nu probează oare deplina legitimitate a celor ce s-au dezis de lumea actuală noastră politichii? Unele voci s-au încumetat a pretinde totuși că, vezi Doamne, masele protestatare ar fi fost manipulate. Că spontaneitatea reacției lor ar fi alcătuit doar o fațadă sub care unii actanți ai vieții partinice i-ar fi atacat pe alții, rivali ai lor. Nemernicia ni s-a înfățișat astfel prin perorația unui individ, la Antena 3. După ce s-a străduit a susține convenabila teză a manipulării pe care am amintit-o (cutare manifestant a fost văzut în compania cutărui politician, cutare are niște interese personale inavuable, toți acești tipi ar fi luat bani etc.), i s-a pus o întrebare: „Ce a susținut, în principal, Piața Universității?”. După o

secundă de ezitare, ipochimenul a dat următorul răspuns mai mult decît edificator: „Păi să plece Iohannis!”.

Și nu e neapărat necesar să ne pliem acum pe discursul fragmentat, însă oricum suficient de omogen al protestatarilor ieșiți în stradă, precum o alternativă la o stare de lucruri insuportabilă, pentru a realiza tabloul politic al țării la un sfert de veac de la înlăturarea dictaturii ceaușiste. Aceleași figuri se perindă în arena puterilor statului pînă la sașietate. Cu minime excepții, aceiași păpușari ai frazelor demagogice. Infinit mai captați, decît de interesele reale ale obștii, de distribuția prăzii dobîndite în urma campaniilor electorale și a complicatelor aranjamente care au loc în sfera competitorilor la posturi mănoase. Escrocul se încaieră cu escrocul, mituitorul cu mituitorul, plagiatorul cu plagiatorul, într-un exasperant carnaval al unei ordini „democratice”, simplă formă desubstanțiată, fantoșă a unor principii abolite. Nimic nu se mai sustrage politizării, gata a pîngări tot ce-i iese în cale. Competența? E ultimul criteriu de care se ține seama. Pînă și un portar sau o femeie de serviciu devin obiectul unor tîrguieli în sînul echipei momentan cîștigătoare. E o prosperitate continuă a „capitalismului sălbatic”, variantă a junglei umane, aici și acum cu un strident colorit balcanic. O filosofie politică, o diversitate ideologică, o diferențiere programatică? Mofturi, mofturi și iar mofturi, de care nu se mai ține cont nici măcar pentru a salva cît de cît aparențele jocului măsluit. Lupta pentru putere, nedomolită, brutală, consumă aproape integral forțele unor asemenea inși care nici nu se mai străduiesc a se deghiza în reprezentanți ai maselor care le livrează votul. Am putea distinge trei categorii ai acestei zone colcăitoare de patimile arivismului. Foștii devoți ai Bășescului, care s-au aliat cu liberalii, doar li se va uita trecutul arhicunoscut, într-un soi de nouă „monstruoasă coaliție” care n-a ezitat a-l îmbrățișa și pe Boc, ba chiar a-l coopta și pe Petre Roman, cel chemat în fața justiției în legătură cu vîrsările de sînge de la una din mineriade. O agregare ridicolă, cu explicabile dificultăți de succes. PSD n-a ezitat a-și sacrifica liderul cel încă cu imberbe trăsături, de-o bonomie ușor naivă, deși nici el ușă de biserică, care părea o lesnicioasă pradă. Anturat de două personaje care-i suflau în ceafă, nerăbdătoare a-i lua locul, un fost baron local, cu ambiții feroce, și un general cu ifosele naturii sale ignare, un Moș Teacă „ajuns”, cu burlescul unor cortegii oficiale de care nu se mai putea dispensa. Și o a treia grupare, cea a unor transfugi de profesie, să zicem așa, cu ochii fugind în fiecare clipă după oportunități, analogi unor păsări consumatoare de leșuri (Moș Teacă face parte din rîndurile lor). Unitățile partinice mai mici stau în preajmă, la o instinctivă distanță, aidoma unor prădători de rang secund, care așteaptă resturile după ce leii își vor fi luat partea lor.

Ce opțiuni avea președintele Iohannis în fața străzii care n-a mai putut suporta să fie abuzată? A bunului simț public, bățator la ochi. La modul onorabil, două: ori alegeri anticipate, ori un guvern de „tehnocrați”, Alegerile anticipate, cerute cu insistență de actualul PNL, ar semnifica, la prima vedere, soluția optimă, însă ele comportă evidente neajunsuri. Mai întii de toate din pricină că n-ar putea aduce în Parlament decît aceiași oameni ai aceluiași partide, cum un meniu tern la o cantină de care lumea s-a plictisit. Termenul lor apropiat, alegerile locale în iunie și cele parlamentare în noiembrie, n-ar îngădui formațiunilor politice o remaniere notabilă, măcar un început de autentică schimbare (las' că asta, după toate probabilitățile, nici nu și-o doresc). E drept că,

întrecînt legea partidelor s-a modificat în așa fel încît nu mai e nevoie decît de un număr de trei fondatori ai unuia dintre ele, a apărut șansa înregistrării unor forțe politice noi. Dar, în teritoriu, apar piedici jenante. Aflăm că unii judecători tergiversează ori chiar interzic înregistrarea noilor partide, mai mult ca sigur nu fără amestecul măcar voalat al vechilor politicieni care vor a-și anihila din start concurența. În principiu însă, ivirea noilor agregări politice e un semnal al posibilei redresări. Pînă una-alta, ele ar putea fi în măsură a-și face simțită prezența mai întii în localitățile de care aparțin, căpătînd dreptul la un cuvînt cu o anume greutate în alegerile locale. Și – de ce nu? – a alcătui ulterior liste comune cu alte formațiuni, pentru Camera deputaților și Senat. Dar Iohannis a preferat soluția unui guvern de „tehnocrați”. Desigur pentru a crea un tampon între cele două tabere politice principale, ca și un tampon între protestul civic și execratele partide. Prin urmare o prudentă temporizare a conflictelor care fără doar și poate continuă a mocni. Astfel a luat naștere guvernul condus de Dacian Cioloș, care, indiciu al împrejurării că politicianii nu se mai simt în largul lor, a obținut în Parlament un vot onorabil. Cităm cuvintele de inaugurare a noii guvernări, rostite de președintele țării: „Societatea se schimbă și se schimbă așteptările societății, se schimbă așteptările față de clasa politică și, dacă diferența între așteptări și realități devine prea mare, intrăm în criză. (...) Este foarte adevărat, politică fără partide politice nu se poate, dar într-o democrație, nici fără popor nu se poate. Dacă politicianii se îndepărtează de alegător, atunci apare o situație similară cu cea în care am ajuns noi astăzi”. Așadar avem a face cu o armonizare temporară, cu un armistițiu, după care ostilitățile vor izbucni iarăși. Iarăși, zic? În realitate, au și pornit. Mai înainte chiar de a-și trage răsufarea, proaspăta guvernare s-a văzut atacată de pe mai multe poziții, care conturează însă aceeași reacție neprietenosă

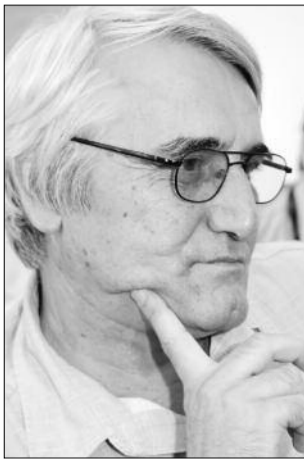

Khaled Asaad la Palmira

a politicianilor. Că unii dintre miniștrii noi ar fi avut nu știu ce trecut politic compromițător, că aceștia ar fi prea legați de Bruxelles datorită funcțiilor obținute în organismele UE. Ca și cum, dacă tot sîntem dependenți într-un anume grad de acest centru suprastatal, nu ar fi mai bine să avem a face cu persoane în relație cu instituțiile sale? În această privință nu există nici un dubiu. Indiferent de prestația pe care o va dovedi, opoziția politicianistă va face tot ce-i stă în putință pentru a șicana, destabiliza, compromite cabinetul Cioloș. O mixtură de vanitate, aviditate, invidie intră într-un joc extrem de riscant pentru țară. Pericolul de căpetenie este, în consecință, perspectiva ca sistemul, azi dat parțial la o parte, să învingă în curînd din nou, fără nici o corectură serioasă a sa.

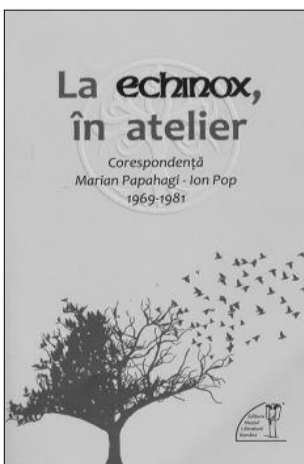
**Competența?
E ultimul
criteriu de
care se ține
seama. Pînă și
un portar sau
o femeie de
serviciu devin
obiectul unor
tîrguieli în
sînul echipei
momentan
cîștigătoare.**

Nicolae Oprea

Nicolae Oprea

„Am, oricum, satisfacția că un procent de „Echinox” a schimbat ceva din fața culturală a Clujului de acum – o bună parte dintre băieții noștri sunt în redacțiile întinerite prin ei. Ține doar de puterea lor de a fi consecvenți cu talentul ce îl posedă și cu o presupusă conștiință de oameni adevărați pe care cred, sau sper, că ar avea-o.“

cronici

Cronica întârziată

Atelierul „Echinoxului”

Dacă nici unul dintre echinoxisti nu s-a învrednicit să țină un jurnal din interiorul fenomenului (mulți îl bănuiam pe regretatul Constantin Hârlav, dar n-a fost să fie), iată că volumele de corespondență apărute în ultimul timp acoperă acest gol din istoria celei mai însemnate reviste studentești de la sfârșitul veacului trecut, rivalizând cu publicația de același profil subvenționată de stat, *Amfiteatru*. După corespondența dintre profesorul Mircea Zăciu și studentul de-atunci Marian Papahagi, soția ultimului, trecut în lumea umbrelor la numai 51 de ani, publică dialogul epistolar dintre acesta și Ion Pop, primul redactor șef (după interimatul de o lună al lui Eugen Uricaru!): *La echinox, în atelier* (Ed. Muzeul Literaturii Române, 2015). Cu deplină îndreptățire, Lucia Papahagi subliniază, în *Cuvânt înainte*, că „momentul *Echinox* a fost mai mult decât o revistă studentească de literatură și cultură, a fost o stare de spirit a unui oraș universitar de provincie în care primau seriozitatea intelectuală și morală, dorința de promovare a valorii autentice, sentimentul solidarității”. Iar Ion Pop, în *Prefață*, definește revista studenților clujeni ca *atelier de creație*: „Era, aici, și chemarea la asigurarea unei ținute etice a scriitorului tânăr, la o morală a scrisului într-o lume alterată de grave compromisuri și tulburată prea adesea de duhul competiției nelocale, al luptei pentru o mai degrabă iluzorie putere. Or, ambiția noastră, a celor care am avut un fel de misiune formatoare în primii vreo cincisprezece ani de existență ai grupării, n-a vizat nici un moment câștigarea unor asemenea poziții de autoritate instituționalizată, și cred că ne putem mândri cu un soi frumos de idealism, de gratuitate a angajării”.

„Atelierul” din anii formării studenților literați nu se reducea doar la mansarda redacțională din Strada Universității nr. 1. Spațiul de dialog formativ cuprindea și „alte locuri mitice, susceptibile de *echinoxism*”, cum expresiv spune Jean Pop (astfel numit între prieteni). Începând cu „Arizona” (în realitate, Cofetăria Tineretului), unde redactorul șef invita studenții, după apariția fiecărui număr, la un „coniac redacțional” (de fapt, o cafea banală savurată pe îndelete). Apoi, locul lecturilor intense, Biblioteca Centrală Universitară, Tipografia, cu șpalturi și corecturi la fața locului și, mai cu seamă, Cenaclul „Echinox”, unde se încingeau discuții aprinse pe seama textelor citite de debutanți. Misiunea lui Ion Pop de constructor al unei reviste competitive în ordine estetică și de modelator al talentelor incipiente nu era deloc ușoară și presupunea deseori sacrificii în plan personal. În destule scrisori se arată „exasperat de lipsa timpului liber și de atâtea altele printre care scrisul propriu, neglijat acum, era cel mai neînsemnat lucru”. Cu toate aceste neajunsuri, susține ideea *continuității*, dincolo de conflictele inerente între generații/promoții: „Eu am cam început să obosesc de atâtea căinească alergare, dar sunt *convins* ca și tine că „Echinox”-ul nu trebuie să moară. Talente se ivesc mereu...”

Atașamentul prietenesc și atitudinea discret-protectoare care îl caracterizau pe Jean Pop se prelungec și după absolvire, într-un context social-politic vitreg. Se bucură de reușitele editoriale ale primilor echinoxisti („*Umbria* lui Adrian e cea mai bună carte de debut a anului”) ori se întristează când sunt în impas, cum e cazul lui Eugen Uricaru, al cărui roman, *Rostirea după Ioan*, este respins de cenzură („El și-a luat gândul de la *Rostire*... scrie acum altceva, despre care crede că va fi și mai bun. Păcat – doar el era cel mai bun dintre buni”). Insistă pentru angajarea lui Runcanu și Popescu în redacțiile clujene („Marcel și Adrian așteaptă o slujbă (avem promisiuni serioase pentru săptămânile ce vin”). Intervine direct pentru angajarea lui Ioan Peianov la *Vatra*, evitând exmatricularea din facultate din pricina absențelor („trecând la fără frecvență

după luptele seculare ce le-am dat”). În ce mă privește, i-am simțit umărul aproape când a obținut, cu ajutorul rectorului Ștefan Pascu, „negația” mea din învățământ (o lege comunistă de ultimă oră interzicea repartitia directă în presă). Între timp, postul de la revista de cercetare *Studia Universitatis* (moștenit de la tragic dispăruta Olimpia Radu) a fost blocat. Cum se vede dintr-o scrisoare trimisă de la Paris, Ion Pop tot mai speră să se rezolve situația mea de șomer clandestin: „Încă ceva: sunt surprins de insuccesul băieților (în speță al lui Oprea, ce se vede cu slujba în mână). I-am scris Rectorului o îndreptățit-lăcrămoasă epistolă – nu știu însă cu ce rezultat. Nu se mai poate face oare nimic?”. Răspunsul indirect al lui Marian, marchează despărțirea ireversibilă de Cluj, după cinci ani laborioși (unul, de liceu): „Dacă o scot la capăt e cu destulă alergătură și cu sprijinul lui Nic Oprea (care acum e însă la Pitești și cred că va și rămâne acolo)...”

În 1972, când prelua conducerea *Echinoxului*, în urma plecării lui Ion Pop ca lector la Universitatea Paris 3 – Sorbonne Nouvelle, Marian Papahagi revenea, de fapt, în literatura română după o absență de patru ani, timp în care studiasse la Roma. Chiar dacă se număra printre fondatorii *Echinoxului*, el plecase în chiar anul întemeierii (1968) în Italia, beneficiind de o bursă națională. Nu a întrerupt niciodată, însă, legăturile cu revista, colaborând periodic cu traduceri sau eseuri din spațiul literaturilor romanice (la insistențele lui Ion Pop, cum se vede din scrisori). Momentul revenirii în țară era cu totul nefast, atât în planul mai larg al literaturii, supusă procesului de îndoctrinare forțată, după faimoasele „teze” ceaușiste din 1971, cât și în ceea ce privea destinul grupării echinoxiste. Mai vârstnic decât noi, studenții-redactori, cu doar câțiva ani, Marian a reprezentat factorul de echilibru în redacție, în spiritul înaintașului la cârmă, asumându-și cu toată responsabilitatea direcția revistei, (denumindu-l pe Ion Pop *director* în caseta redacțională). Fără să pozeze defel, Marian Papahagi arăta mai matur raportat la vârstă, modelându-se într-alt ritm decât al nostru în cei patru ani de studii (și călătorii) în Occident. Detașarea lui și atitudinea ce putea să pară pedant-didactică se completa în mod ideal cu pornirea rebelă abia strunită și predispoziția ludică a celui alt asistent universitar din fruntea revistei, adjunctul Ion Vartic.

În toate demersurile sale – unele de importanță vitală, cum era schimbarea denumirii și modificarea structurii acuzat „elitiste” a *Echinoxului* cerute de autorități –, tânărul redactor șef și proaspăt asistent la Catedra de Limba și Literatura Italiană acționa metodic, cu justificată seriozitate și o anume prudență care, pe atunci, mi se părea excesivă. Cert este că a știut, în acele dificile condiții, să armonizeze contrariile din interiorul grupării și, mai ales, să păstreze nealterată linia estetică a publicației ce se impusese deja în peisajul revuistic al vremii. În cea mai lungă scrisoare, expediată spre adoptivul parizian în contextul ordinului politic absurd de schimbare a denumirii revistei (datată: 1 iunie 1973) își expune tranșant punctul de vedere: „Teza pe care vreau s-o aplic e următoarea: *Echinox* e bună – o spun toți – e deja o tradiție, e ireproșabilă ideologic și că n-are rost să i se schimbe nimic. Din motive limpede de înțeles: nu aș lucra în altă revistă: asta îmi ia mult timp, tu știi, și dacă consimt să-l pierd e pentru *Echinox*, nu pentru o altă revistă, oricât de bună. Mă miră că ai putut crede că tocmai eu m-aș consola așa de repede cu o schimbare și cu altă revistă. Vei fi de acord cu mine că, dincolo de volumul de muncă prestat, *Echinox* înseamnă pentru mine tot atât cât pentru tine”. Ceva mai atenuat era tonul din memoriul de câteva zeci de pagini adresat puterii centrale, punând diplomatic în fruntea propunerilor de nume, vechea denumire: „am dat, împreună cu Uricaru și Vartic, următoarele titluri:

„Echinox”, „Echinox studentesc” „Gând studentesc” (*propunerea rectorului*) și „Azi”...”. Propunerile propagandiștilor erau de-a dreptul lozincarde: „Studentul de mâine” sau „Avântul studentesc”. Memoriul și sprijinul celor din jurul revistei au avut efect, *Echinoxul* păstrându-și denumirea, pe când celelalte din centrele universitare mari s-au conformat: „Alma mater” din Iași devine „Dialog”, iar „Universitaria” din București, „Universitatea comunistă”.

Pe fondul acestei așteptări tensionate a verdictului de la „centru”, are loc întâlnirea memorabilă cu membrii Cercului Literar de la Sibiu – în 13 mai 1973 –, care aniversau 30 de ani de la *Manifestul* de întemeiere. În mod ciudat pentru unii, dar simbolic pentru noi, excerchiștii au ținut să marcheze momentul aniversar printr-o întâlnire de cenaclu cu echinoxistii, ignorând revistele tradiționale ale Clujului, *Tribuna* și *Steaua*. În discursul său, I. Negoțescu a laudat ținuta revistei și a vorbit chiar despre „o anume afinitate între ei și noi”. Deși Marian ne „instruise” să nu amintim de oful nostru (cum recunoaște în lunga scrisoare din iunie: „De prisos să-ți spun că-i instruisem pe echinoxistii actuali să nu atace problemele spinoase, ca de pildă a „dispariției” *Echinoxului*”) problema transpare din spuse altora și Ștefan Aug. Doinaș și-a exprimat fâțiș solidaritatea. Cred că întâlnirea aceasta a contat mult în păstrarea denumirii revistei. Deși se cam îndoiește de sprijinul decanului și al secretarului de partid, Papahagi menționează: „Să vezi consecințele. Întâi de toate, D. Pop și Trifu au fost impresionați de felul în care au vorbit cerchiștii (am uitat să-ți spun că mi-a făcut plăcere să amintesc numele tău în cenaclu). Ca atare, Trifu ne-a făgăduit sprijinul său pentru chestia cu numele – lucru bun”. Altă „consecință” nescontată se referă la supărarea lui Aurel Rău (provocată de alegerea cerchiștilor), care le interzice foștilor echinoxisti angajați la *Steaua* (Poantă, Popescu, Uricaru, Șorobetea) să mai colaboreze la revista-mamă. Scena este relatată pentru „grotescul” ei, cu aplicație narativă, în registru ironic-umoristic.

Carte-document, *La echinox, în atelier* reprezintă un alt gen de roman epistolar, cu prețioase amănunte istorico-literare despre nașterea și rezistența *Echinoxului*. Între Roma/apoi Paris și Cluj se realizează un dialog permanent, anulând depărtările. În subtitlul volumului se menționează perioada schimbului epistolar, 1969-1981, dar majoritatea scrisorilor provin din intervalul anilor 1969-1976, anii cei mai zburcumați ai sedimentării tradiției echinoxismului, care coincid simbolic cu anii plecării din țară a corespondenților. Cel care întreține consecvent fluxul corespondenței este, de departe, Ion Pop, înzestrat cu vocație epistolară; fapt recunoscut în glumă de Papahagi („Am primit epistolele cu care mă bombardezi zi și noapte”). Scrisoarea lui Ion Pop din octombrie 1972, înainte de a-i preda ștafeta lui Marian Papahagi, constituie un fel de epilog anticipat al epistolarului: „Vine o oră când obosești să mai alergi în toate părțile, chiar dacă te-ai dăruit fără nici o speranță de recompensă materială, așa cum (fără falsă modestie și-o spun) am făcut eu. Câștigul moral n-a fost deloc mic. Un număr de oameni au trecut peste acest prag al „Echinox”-ului, pe care, dacă vor avea sinceritatea s-o recunoască și mai târziu, o vor face-o. Am, oricum, satisfacția că un procent de „Echinox” a schimbat ceva din fața culturală a Clujului de acum – o bună parte dintre băieții noștri sunt în redacțiile întinerite prin ei. Ține doar de puterea lor de a fi consecvenți cu talentul ce îl posedă și cu o presupusă conștiință de oameni adevărați pe care cred, sau sper, că ar avea-o. Căci m-am gândit nu o dată că numai talentul nu e suficient, că îți trebuie și un soi de încăpățănare, pentru unii stupidă, de a te lupta și pentru obiective în aparență absurde, cum este această foaie a noastră, așa de puțin răspândită și cunoscută în fond”.

Mama natură a pus la cale o invazie a Orientului islamic asupra Occidentului „necredincios”

Nu știu dacă românii poartă grija Statului Islamic, „grupare” care controlează suprafețe întinse din Irak și Siria și și-a stabilit orașul Racapitalqa (Ar-Raqqa, în Siria) drept capitală de facto — i se mai spune în Occident și *Islamic State of Iraq and the Levant* (ISIL; sau Daesh, acronimul pentru fraza în arabă al-Dawla al-Islamiya al-Iraq al-Sham) sau *Islamic State of Iraq and Syria* (ISIS). Mai nou, Statul Islamic s-a extins în Libia. Și activează inclusiv în Turcia, Liban, Arabia Saudită sau Nigeria. Se confirmă că ocupă un teritoriu mai mare decât Regatul Marii Britanii. Statul Islamic (i se spune și califat; grupare sunită insurgentă, afiliată la al-Qaida) a apărut o dată cu „primăvara arabă”, urmare a „revoluțiilor” instrumentate de SUA (acoperite de o coaliție militară occidentală), după ce au fost înlăturați „dictatorii” Saddam Hussein și Muammar al-Gaddafi și după ce au făcut praf țările lor (Irak și Libia). Azi aceleași forțe militare occidentale se străduiesc să-l alunge și pe „dictatorul” Siriei, până azi fără succes (după mișcarea șocantă de intrare a Rusiei în joc, de partea lui Bashar al-Assad, lucrurile s-au complicat). Pun în ghilimele „dictatorii”, deoarece s-a demonstrat că dictatura e specifică majorității statelor din nordul (dar și centrul și sudul) Africii sau din Orientul Apropiat și că mentalitatea arabă e total subjugată unui autorității cu „pumn de fier” (altfel nu pot fi ținute în frâu „popoarele”, triburile și clanurile), chiar dacă au pe conștiință masacre civile, în numele religiilor lor.

Atrocitățile Statului Islamic (care are miliarde de dolari la dispoziție și numărul luptătorilor jehadiști străini, mercenari înrolați de Statul Islamic, a crescut de peste două ori în ultimul an; între ei, numai francezi și ruși musulmani sunt cu miile) au îngrozit nu doar democrațiile occidentale. Cu atât mai mult cu cât Statul Islamic are la dispoziție armament ușor și greu, tehnologii, echipament militar și mașini performante. Chiar mă întrebam cum trăiește populația ocupată, care simpatizează Statul Islamic. Când scriu aceste rânduri, citesc o declarație a unui profesor din Raqqa, din capitala Statului Islamic (profesor care a susținut revolta împotriva dictatorului sirian Bashar al Assad, însă după mai mulți ani petrecuți sub regimul dur al Statului Islamic s-a saturat, scrie CNN), fugit într-o noapte în Turcia cu cei trei copii ai lui și soția, părăsindu-și casa (Statul Islamic i-o va confisca): *Interpretarea brutală a legii islamice de către Statul Islamic a dus la scene de coșmar în Raqqa: capete tăiate de trup se înșiră în piața centrală, în vreme ce trupurile neînsuflețite zac pe stradă. „Copiii mei se ascundeau când vedeau un luptător al Statului Islamic. Rareori le permiteam să iasă pe stradă. Soția mea a devenit prizonieră în casa sa”, spune „profesorul Suleiman”... Nu e educație. Copii de 5 ani sunt în aceeași clasă cu copii de 11. Profesorii nu vin și copiii mai în vârstă îi hărțuiesc... În pofida faptului că Statul Islamic descrie viața în califat drept paradisiacă, viața de zi cu zi a devenit de nesuportat... „Poți număra pe degetele de la o*

*mână doctorii, care îi servesc numai pe cei din Statul Islamic. În fiecare zi sute de oameni se strâng pentru alimente gratuite. Nu sunt multe. Stai acolo și ești umilit pentru că încerci să obții ceva de mâncare”. Lasă că în Raqqa s-a instalat paranoia — vecinii nu au încredere unul în altul, de teama că ar putea fi informatori ai Statului Islamic, copiii, unii de zece ani, patrulează străzile cu AK-47 în mâini. „Este ireal. Copiii înarmați strigă la tine și uneori te opresc și tu nu poți să spui nimic pentru că sunt membri ai Statului Islamic”, mărturisește Suleiman. Copiii sunt indoctrinați și antrenați în tabere de lângă Raqqa. Mulți sunt copii ai luptătorilor străini ai Statului Islamic, mulți ceceni din Rusia. Altfel, s-au identificat șase surse principale de finanțare a Daesh: „producția și traficul de petrol și gaze, impozitarea activităților comerciale în teritoriul pe care îl controlează (grupul jihadist percepe o taxa de 20% pentru toate serviciile, de exemplu pentru electricitate, rețeaua de telefonie mobilă sau industrie), confiscarea de terenuri și proprietăți, traficul de droguri și antichități, activități infracționale cum ar fi jefuirea băncilor și răpirile pentru răscumpărare, precum și naționalizarea întreprinderilor publice”. Ai fi crezut că avem de a face cu aventurieri barbari migratori, de tipul tătarilor din evul mediu, care treceau prin sabie „necurații” din teritoriile ocupate, violau femeile, jefuiau și treceau prin foc bisericile și așezările întâlnite în cale, distrugeau orice nucleu de civilizație. Dar lucrurile stau un pic altfel cu Statul Islamic. Desigur, visul Statului Islamic este să devină un imperiu, să cucerească lumea civilizată occidentală, în primul rând, să o islamizeze — să stăpânească în genul Imperiului Otoman. Daesh (ISIL) este mai mult decât o simplă grupare teroristă pornită la luptă împotriva Occidentului. Un set de documente interne ale teroriștilor, denumit „Principiile administrative ale Statului Islamic”, demonstrează cum gruparea evoluează spre un stat de factură jihadistă. Ziarul *The Guardian* dezvăluie o structură organizatorică complexă, care transformă mișcarea jihadistă în cel mai periculos inamic al lumii civilizate din ultimii 50 de ani. „Este un proiect prin care Daesh se străduiește să guverneze teritoriul ocupat. Nu este vorba de o simplă grupare al cărei țel ultim este menținerea unei bătălii fără sfârșit cu lumea occidentală”. Mai mult, subliniază observatori militari occidentali cu capul pe umeri: „Departamentul de a fi doar o armată de ucigași însetați de sânge, Daesh demonstrează acum organizare politică realizată pe o structură internă extrem de bine pusă la punct și capabilă să-și planifice dinainte acțiunile”. Liderul Statului Islamic, Abu Bakr al-Baghdadi, a încuviințat tipărirea „Principiilor administrative”, documentul care stă la baza formării cadrelor aparatului guvernamental din califatul islamic înființat de gruparea teroristă. „Principiile” stabilesc modul în care aparatul guvernamental al noului stat jihadist trebuie să gestioneze sectoare precum educația, resursele naturale, industria, relațiile*

externe, relațiile publice, sănătatea, alimentația publică și forțele militare. Cartea de căpătâi a „funcționarului terorist” arată și o grijă deosebită pentru folosirea cu eficiență a resurselor, vorbind inclusiv despre înființarea propriilor fabrici de armament și muniție sau a celor de prelucrare a alimentelor... „Dacă Vestul percepe ISIS ca pe o gașcă stereotipă de ucigași psihopați, riscă să îi subestimeze în mod dramatic”, spune acum generalul (r) Stanley McChrystal, fostul comandat al trupelor americane din Irak... Vor reuși Franța și SUA sau Rusia, care au declarat oficial că vor face tot posibilul să distrugă total Statul terorist Islamic, să readucă liniștea în cancelariile occidentale, primele amenințate de Statul Islamic? Sau Statul Islamic va declanșa Al Treilea Război Mondial? Bat în lemn. Anul 2016 se anunță apocaliptic, vezi mai jos.

Pe de altă parte, n-ar trebui să ne întrebăm dacă nu cumva chiar mama natură a pus la cale o invazie a Orientului islamic asupra Occidentului „necredincios”, pentru... îmbunătățirea rasei umane. Îl auzeam zilele trecute pe N. Manolescu declarând că istoria se repetă ciclic și că și-ar dori să aibă puterea să afle peste o mie de ani cum va arăta omul nou apărut după o eventuală asemenea invazie. Fiindcă omul actual e un rezultat al amestecului ocupanților cu cei cucerțiți de-a lungul secolelor, de la Imperiul Roman începând, să zicem. Deci: amestecul civilizațiilor și noul om nou, fiindcă așa vrea mama natură, o chestiune de progres al rasei umane? Tăierile de capete ale creștinilor au continuat secole la rând, acum se poate repeta povestea: din amestecul ocupanților a ieșit omul actual — oare?

Numai de nu s-ar distruge planeta, înainte de a inventa conflicte militare pentru apariția unui om nou. Apropo, Noul Nostradamus (așa i se spune unui japonez, Ricardo Salazar, de origine peruană; profețiile lui vin prin intermediul „viselor, viziunilor și al unor voci”) susține că în 2016:

- Între 15 și 17 mai 2016, la ora locală 02:20, în Puerto Rico, un asteroid gigantic va lovi Pământul. Impactul va fi atât de puternic, încât va provoca cutremure în toată lumea și tsunami cum n-au mai fost. Peste 1,2 miliarde de oameni vor muri în aceste catastrofe.

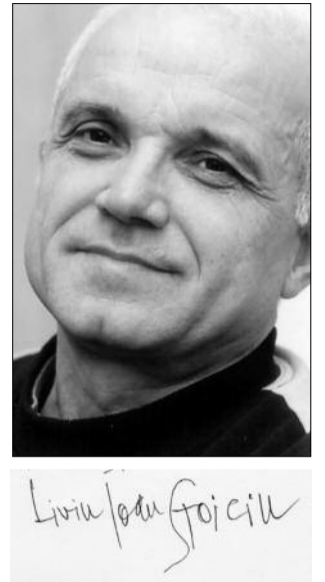
- Imediat după aceste evenimente, se vor produce erupții vulcanice pe tot globul, erupții care vor degaja cantități enorme de cenușă vulcanică ce se va ridica în atmosferă și va bloca razele solare să ajungă pe Terra, provocând un fel de „epocă de gheață” timp de un an și dispariția unor teritorii mari din California.

- În 16 iunie 2016 va izbucni Al Treilea Război Mondial, când Rusia și China vor ataca SUA.

- În 25 octombrie 2016, alianța Rusia-China va câștiga cel de-al Treilea Război Mondial.

În timp ce francezul Nostradamus (cel celebru, din secolul al XVI-lea) atrage atenția că în 2016 va avea loc „o mișcare în pantă a pământului, o mare calamitate peste pământurile din Vest”...

8 decembrie 2015. BV

Liviu Ioan Stoiciu

...visul Statului Islamic este să devină un imperiu, să cucerească lumea civilizată occidentală, în primul rând, să o islamizeze — să stăpânească în genul Imperiului Otoman. Daesh (ISIL) este mai mult decât o simplă grupare teroristă pornită la luptă împotriva Occidentului.

Zidul Surpat (1914)

de ROBERT FROST (1874- 1963)

traducere de PROCOPIE CLONȚEA

Ceva există ce nu iubește-un zid,
Ceva ce umflă țărâna înghețată
Și-mpinge bolovanii-n soare și-i surupă
Și face-n zid un gol de-ncap doi să-l treacă.
Mai sunt apoi și vânătorii;
Mereu trec pe urma lor,
Pe unde nici piatră peste piatră n-a rămas,
Dar ei iepurele l-au zgornit din vizuină
Să-și potolească ogarii-ntărâtați.

Nimeni,

Chiar nimeni n-a văzut,
n-a auzit cum se naște-un gol,
Dar primavara, când vezi ce-i cu zidul,
dai sigur peste el.

I-am spus vecinului de peste deal.
Și iată-ne-ntr-o zi călcând pe linie
Să punem zidul pe unde-a fost.
Mergând așa, zidul îi ținem între noi,

Fiecare cu bolovanii căzuți în partea sa.
Unii-s turtiți, alții parcă-s ghiulele,
De vrăji ar fi să faci din loc să nu se miște.
„Stai locului, măcar până plecăm!”
Și degetele ni le căznim,
tot luându-i așa în mână.
O, e doar un joc în aer liber, diferit;
Fiecare cu terenul său.

Dar e mai mult decât atât,
Acolo unde zidul nu mai e trebuincios;
el are doar pini iar eu doar o livadă.
Nicum n-or trece merii mei vreedat’
Conuri să mănânce de sub pinii săi, îi zic.
El doar atât îmi spune:
„Gardu’ bun face vecinu’ bun.”
Primăvara îmi dă imbold și mă întreb
De n-aș putea să-i scot asta din cap:
„Și de ce-ar face vecinu’ bun? Asta nu-i

Atunci când de vaci e vorba?
Noi vaci n-avem.”

Înainte de-a-nălța un zid aș întreba să știu
Ce-nlăuntru și ce-nafară să zidesc
Și pe cine aș putea să supăr oare.
Ceva exista ce nu iubește-un zid,
Ceva ce vrea mereu să-l surpe.

„Elfii-or fi,” îi pot eu zice,
Dar nu par să fie elfii și tare-aș vrea
Ca el să zică asta. Iată-l cum vine, strângând
În fiecare mână câte-un bolovan,
Sălbatec din epoca de piatră.
Prin întunec îmi pare că se mișcă,
Nu doar cel din umbră sau din codru-adânc.
Ține morțiș la-nvățătura ce tatăl său i-a dat-o
Și-i mândru tare să-i urmeze zisa
Și iar îmi spune:
„Gardu’ bun face vecinu’ bun.”

Mihai Amaradia

afiș de cinema

... când ai adormi tu,
aș vrea să fiu și eu acolo, de față,
când tu te-ai pregăti de somn,
aș vrea eu cu palma mea dreaptă
să-ți țin chipul, ca un ou într-un cuiabar,
tu să fii fermecată și eu asemenea,
să fie în patul acela o sărbătoare
mută, nemișcată, a noastră,
să mă gândesc atunci, chiar și pentru o
clipă
că aș putea să mă lipsesc de litere,
de toate, să știu sigur că tu
n-o să fii nevoită niciodată
să faci un lucru rău, poate doar din răsfăț,
când tu ai adormi și mâna mi-ar amorți,
m-aș uita foarte atent la buzele tale
și mi-ar fi foarte clar că la judecata de apoi
noi amândoi vom merge tot de mână,
când ar fi să tresari, să miști din picior,
cu îngerul meu păzitorul somnului tău,
atunci să mă bucur și să lăcrimez puțin,
fiind convins că mai mare bucurie
nu s-ar putea să mai aflu.

**...sigur că e
lucru
adevărat,**

**se dilataseră
străzile,
lumina**

**zilei aceleia
bătea în oja ei**

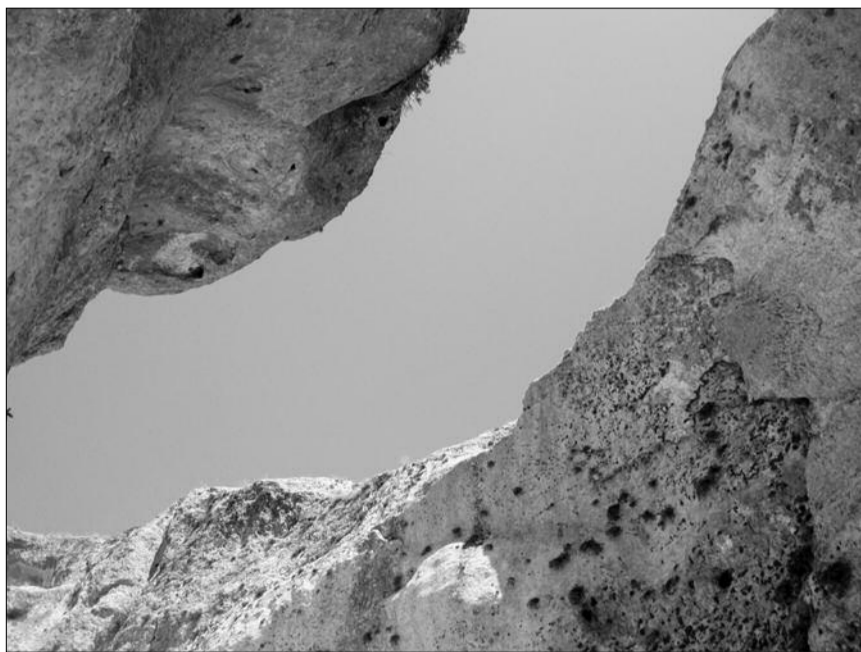
**de ne scotea
ochii
cu unghiile**

**culoare
metal-shark**

Poem cu punct

... poate că foșnetul stufului noaptea,
somnia ruginii în lanțul de la fântână,
hărnicia arcuită a ceasului meu mecanic,
ploaia vânturată prin frunzele livezilor,
încremenirea lumânării în propria-i
flacăără,
poate că mușchiul gras al smârcurilor,
suprafața cleioasă a pietrei în râu,
sau ceva din anul acela prim de la facerea
lumii,
ceva din primul zâmbet al unui nou
născut
alb ca întinderea câmpiei înzăpezite,
pașii adormitori ai pădurilor,
liniștea lucrului de mână al cârțiței,
poate că răbdarea acoperișului și-a
cuibului,
dansul florilor mărunte de la pârâu,
sau aerul nesigur și gros al grotelor,
smalțul lucios al cerului peste grâne,
poate atelierul pufos al șindrilarului,
poate că dacă ceva din memoria acestor
toate
amestecate bine - bine, mi se vor tencui
peste rană,
altfel sigur că mă voi domestici.

Defileul Qalamoun

impresie, răsărit în parc

... sigur că e lucru adevărat,
se dilataseră străzile, lumina
zilei aceleia bătea în oja ei
de ne scotea ochii cu unghiile
culoare metal-shark,
combinase ea mai multe culori
să-și hrănească orgoliul

și-a pus și nume să păstreze distanțe,
când ne-au văzut împreună
unii s-au bucurat sincer
altora le sângerău buzele
pe dinăuntru și noi
ne aranjam unul pe celălalt,
hainele noastre erau pline
de fulgii plopilor și părul
că nu ne puteam săruta
fără să nu strănutăm
și trecătorii să nu ureze
dragostei noastre, Noroc !
sigur că o iubeam așa de tare
încât am ridicat-o cu o singură mână
de tocul pantofului stâng
în timp ce ea mă ruga,
lasă-mă jos, lasă-mă jos
și asta e adevărul plin plinuț.
După un timp am început
să întreb farmaciștii
m-am documentat, am căutat
medicament pentru boala ei,
nu mai recunoștea nimic
și pe nimeni.

așteptând-o pe winona ryder

... o baie fierbinte, un ras, cămașa mea
preferată,
mocasinii maro din piele întoarsă,
câteodată
cureaua din piele de poet bătrân, o privire
în oglindă cu fruntea relaxată și ochii ușor
zâmbind,
te fac să-ți spui că ar mai fi ceva dincolo
în camera bună, în camera de la drum, și
pentru tine,
că nu te-ai decolorat nici pe departe,
privirea tatălui tău individioasă, îți dă
avânt
te împinge de șaua de la bicicletă,
umerii tăi îți vin foarte bine, statura ta
dreaptă
mirosul sufletului ca o suliță scăpată pe
jos
de arhanghelul acela mai iute, mai picant,
mai prăfuit,
toate te fac să închizi ochii, să plutești,
să te simți ca un lup dormind în soare,
tonul vocii tale, clarobscur, încă face
să tremure hainele femeilor pe ele,
- ca o frunză ce bate vântul când nu bate -
culoarea luminoasă a ochilor tăi ca la
înviere
astea te fac să crezi că poți striga ca fiind
natural
garçon, o masă pentru doi.

captatio benevolentiae

Stau sub acest cer, sub aceste glasuri,
curat ca o rază de soare printre ramuri
ce bate în vopseaua unei mașini noi,
fără nimic tragic ascuns prin buzunare,
înalț precum copacul în jurul căruia
se învârtă pădurea încet, foarte încet,
cu o bucurie atât de liniștitoare
încât par înrudit cu sandalele Fiului,
poate pentru că dragostea ta m-a
cunoscut
pe rând cum se prind peștii în năvod
și fără vreo ambiție aparte
mi-am descoperit o frecvență proprie
prin care cuvintele mele sună frumos,
poate pentru că dragostea mea te-a
cunoscut
fata cea cuminte ce merge desculță pe
grindă.

Stau, strâng condensul de pe geamul
autocarului
să nu se piardă, îmi va folosi poate pentru
un voal,

merg spre far, am ajuns paznicul unor
valori nefuncționale,
al ceasornicului care abia-și mai ține
limbile
să nu se prăvălească pe jos,
se spune că îndeletnicirea asta a mea ar fi
una falsă,
unii chiar spun că mă prefac, că
dulcețurile mele
vor prinde mucegai pe deasupra în
borcane, nu-i mare lucru,
acum numai ce stau și înghit doze mari
de lumină, ciripituri, brize, amestecate cu
sirop de pătlagină,
și pot spune precis că poetul e la fel unui
animal sălbatic.

comunque

se poate spune la un moment dat
că refuzi să scrii un cuvânt,
să zicem șapte ani nu scrii cuvântul
ploaie,
e just, nu vrei, dacă cineva te întreabă
spui că nu știi și pleci,
te preocupi să deșurubezi, să împachetezi,

chiar dacă e evidentă dragostea unei
femei,
tu te faci că ... îți iei vestonul
umbrela, și pleci.

se poate, să punem cazul că spargi o
fereastră
pe dinafară, asta nu trebuie s-o recunoști,
înveți cuvinte noi referitoare la vânturi,
se prea poate că alizeul, spui, sau
musonul,
sau mistralul, tu nu recunoști nimic,
n-au ce să-ți facă mai mult de-atât.

comunque, acesta e un cuvânt frumos
cu care poți să-i glorifici făptura,
cu care poți din generozitate s-o risipești,
se poate spune la un moment dat
că a făcut din tine chiar poet,
tu nu recunoști nimic, îți iei vestonul
umbrela, te faci că ... și pleci,
comunque, n-au ce să-ți facă, mai mult de
atât ...

peisaj cu eliseasman

... îmi voi simți drumul prin întuneric,
drumul pietruit mă va găsi
voi gusta la sfârșitul lui martie
din frunzele de fag, acrișoare,
vor funcționa la fel ca morfina,
nu voi mai ține cont c-am rămas orfan,
voi merge, iată, pe drumul pietruit
fără tresăritul fiert al inimii
și peisajul va avea tușe clare,
nu voi mai învinui pe nimeni,
măcar pe mine, voi fi aflat
că și din coasta mea s-a născut o femeie,
o femeie înaltă din coasta mea înaltă
pe care ochii mei precis o vor recunoaște,
ce fel de bărbat să fii
să nu-ți recunoști propria-ți femeie?
se prea poate să ne mai fi văzut,
să ne mai fi întâlnit, chiar să ne fi iubit,
cine știe! poate însă că de data asta
ea își va recunoaște suratele
și poate că și corpul va fi mai proaspăt
de data asta,
pe drumul lung, pietruit, în aerul rece,
cețos
cerul va fi sobru, tânăr, albastru tânăr,
vântul îmi va încheia nasturii vestonului,
îmi va cufunda bărbia-n fular
și voi merge hotărât, la fel ca un soldat
până chiar și peste linia orizontului,
de voi deveni un bărbat - pâinea lui
Dumnezeu.

Ucenicie

Iubește să fii subjugat,
monstrul să-ți apese pe umeri,
să stai răstimpul cerut
în málul negru,
frânt sub bici,
cu urme de labe purpurii pe spinare,
în jur cu jir porcesc, fărâme de știuleți,
moloș și cioburi.
Legat și supus unui ceasornic neînțeleș,
ce te măsoară enigmatic, în răspăr,
tu, oră încă nevorbind în orologiu,
cu pași de păslă colindându-i pajiștea
lemnoasă
(așa cum verdele învață să cunoască
frunza), întâi doar cu ecouri brute,
informe în urechi, așa-ți deprinzi,
iernatic,
meșteșugul (blazonul tău
se-ncheagă-ncet, în sunet de metale
ninse).

Singur în salt

Va sosi o putere nevorbitoare,
să te strângă-ntr-un sac,
vădud de hărți și informații,
silit să-ți făurești, sub pilaștri-mbâcsiți,
gheare bune la toate,
la capătul aripii de dragon
atât de straniu deranjat din ceruri,
Întâi vei fi un șarpe meșteșugar,
găsind, sub greul caselor, priceperea
să evaluezi ziduri și unelte,
dar fără-a mulțumi găfăitul
asmuțit asupra-ți.
Vor mai fi – sugrumat –
creșteri de culturi rubinii, fără
mărturisire,
în bătaii de priviri ucigăse,
neajutorat, vei tremura ca bufnița-n
amiază
și-n vremea asta înțeleptul
ochii ți-i va ocoli, degeaba-i sorbi
pupila cea piezișă, tu, lapte deodată
dumirit, ce sare din șiștarul încastrării,
tu, ce-ți ascunzi sub nimbul oriental
agilitatea nouă, scursă în cuvânt.

În locomotivă (I)

Ce departe-i insolenta stea
a cerului de oameni construit,
cum fură cristalul ei sterp
polenul miresmei,
când e-atâta jale în lumi!
Sunt părăsit, vai, geme ucenicul,
prins de noapte
în miezul său nobil, rarefiat.
O siluetă udă, în tabernacolul de lacrimi.
Atunci sosește pe neauzite
o locomotivă scundă, silențioasă
și-l soarbe-ntr-o șuruburi și cărbuni
duioși,
în hrube dragi, vopsite-n roșu. Să
zăbovească
astfel, liniștit, pe timpul măcelului
abstract
care urmează: până la pace, să rămână o
roză
ocrotită în neîncetatul du-te-vino de
mărfare.

Dimineața pe mal

Prins
într-o continuitate mai tare decât bucuria,
apărat
de blazonul ceaiului aburind
din cana ca o alveolă ivită din pământ,
de zidăria fără greșală a dulceții
unde-a crescut,
încrustat,
ferit de inamicii frumuseții;

ei sapă întruna-mprejur,
fără s-atingă citadela mătăsoasă.
Ucenicul
aruncă sclipiri lănoase
din laserul adânc păzit în ochi,
atunci când iese, dimineața,
pe cărarea dinspre fluviu,
în pas sprintar,
țâșnind din mușuroiul secret, fastuos,
în care peste noapte-a mas.

Un Machiavelli inocent

Și, chiar dacă sultanul
va purta inel și chinezărie,
chiar dacă va avea ochiul reglat
ca un lampion, țineți minte
că mii de joviale dihanii
i se cuibăresc în palat,
să-i apere cum se cuvine
nimbul cel tandru și lunar.
Dar, mai ales, nu uitați
că-i diplomat în trenulețe
mecanice și jucării cu arc
ce iute se prefac în iarbă,
și că se-ntinde, nevăzut,
în aulă,
pe paie proaspete,
zeu și vițel,
viforos, relaxat.

Noaptea soarelui (I)

Soarele ajunge cu bine acasă,
în tumul. Citește grăbit la terfeloage,
numără nuci, vergi, dantelării,
să mulțumească oceanul de mânuțe
vindicative, întrebătoare-n zori,
preface țuica, podoabele, ajutorat
de harnici paingi, de flăcări
condensate-n ghiulele cu zbor lin.
Ce aer pașnic în ruina
cu polițe de murături și sucuri,
de boluri cu unsoari etichetate-atenț
și afectuos, să nuucidă, din greșală,
a doua zi! După ce-a scrijelit, curios,
și-un ultim feldspat, spre-a da,
mâine, răspuns la cărturari,
pe nevăzute, nedormit, dă fuga
printre râpe, să poată răsări
la timp, profund, netot.

Sultanul Aladin

Fii sultan –
îndată ce simți
roiuri incendiare
minând în adâncime solul –
și când se înmulțesc tragediile
din mozaicul acestei peștrițe împărății.
Atinge-ndoliații cu-aripi răcoroase,
tu, copac pur, arin de ivoriu
înmugurit de aer, să nu lași urme,
tu, întocmai unei blânde
cărări românești printre brazi,
nu te desprinde nicidecând de bucurie,
nici devorat de colți minusculi –
să nu scapi lampa fermecată:
ține-o strâns.

În scutec

Tânăr scânteietor
(chipul, snop dens de lumini),
lumea-i a ta, ai survolat pădurea,
cândva erai copil risipit,
ți s-a strâns de atunci herbul
ca orbiții ochi de pisici,
sub laserul iubirii aspre.
Te plimbi acum liniștit,
într-o ascetică junglă:
arborii cu liane firoase
sunt ornamente-ale înțelepciunii.
În tine bat sori comprimați,

feroce cupatoare ard fără sânge
și blând. Planezi, păsăroi împăcat,
cu mii de soiuri de pene,
bune la orice fel de văzduhuri.
Troiene fără număr ți s-au topit
în spate, le-a-nghițit primăvara ahee,
cât pe-aci să nu mai crezi în minuni:
căci steaua forjată a sudului,
ce ți-ai încastrat-o grijuliu în ochi,
sticlește prea bine. Noroc că n-ai uitat
primejdiile cristalului:
așa, cum treci prin aer,
învârtej în scutecul de siguranță,
neprihănit ți-e zborul.

Zbor de cristal

Mult va mai suferi mărul,
dacă a apucat să zboare
din cristal în cristal
spre prăpastia de sus:
se va trezi vioară fără sunet,
cu sâmburii-mproșcați în ceață
(arcușuri destrămate),
iar cel din mijloc, auriul,
pe care și-l visa înfipt în cer,
i se va-ntoarce vlăguit
și va boli un timp
pe giulgiu-nveninat.
Noroc că-l ia la vindecăt,
între volute-albastre,
hulit și ageamiu, pământul,
un curs etern de apă vie.

Sultan și haos

Fii sultan, dacă se pornesc alaiuri de
corbi,
fii sultan, dacă vin camuflaje și neguri.
Caută, prin orbire, frâiele
și lasă-te-n seama călitelor tale mâini
de războinic parșiv, matusalemic
Gattamelata. Un lanț tăios, dar dantelat,
te ancorează-n stânci.
Transmuți nedormirea
într-o balsamică veghe, victorie arzând,
devii treptat ce ești: sultan
fără melancolie, călugăr bucuriei,
în năstrușnic ordin, ca la sfârșit,
montând carnavalescul film, să-ți vezi
în palmă darul de preț al armoniei,
un râset de piper rostogolit.

În mecanismul-chivot

Noaptea acidă
și mecanismul-chivot în care dormi,
cu pletele peste muchia zimțată,
o, fericit ești, savurând feerica ospetie
sub coviltire de cerneală, bitum,
mineral ulei; croșetat, scris, manufacturat
în pace de toate roțițele și pârghiile
parcursului
alandala prin păclă. Ele încearcă, astfel,
să-ți facă șederea savuroasă, nu rănesc,
ești oaspete de vază în tehnica magie, în
luxuri apocrife,
cu pieptul rampă zburătoarelor
ce urcă, mulțumită ție, spre cer,
în noduri iuți, precise.

Noaptea soarelui (II)

Soarele noaptea: un săpător vesel,
în tranșee abrupte,
cu brațe discontinui, palpitânde,
vrâstate când de vid și când de humus,
strânse-n brățări de boabe verzi, fragile –
din ele se deșiră, în somnuri agitate,
istorii, muguri, sâmburi,
o porumbiște fără capăt,
din dragoste de oameni.

**Soarele
ajunge cu
bine acasă,
în tumul.
Citește grăbit
la terfeloage,
numără nuci,
vergi,
dantelării,
să
mulțumească
oceanul de
mânuțe
vindicative,
întrebătoare-n
zori,
preface țuica,
podoabele,
ajutat
de harnici
paingi, de
flăcări
condensate-n
ghiulele cu
zbor lin.**

Miron Manega, poetul profund al tristeții de a exista

Miron Manega este ce a devenit: ziarist, autor dramatic, teleast, complice cultural în orice întreprindere cât de cât subversivă, pasionat de cauze pierdute adică; el s-a ferit, cu sistem parcă, să devină ceea ce este: poet. Acest „palindrom” de natură oarecum materialist-dialectică îmi stăruie în minte citindu-i volumul recent de versuri scos la Editura Pim¹, pentru că în el regăsesc acel sonet cu Marx pe care am încercat insistent dar zadarnic să i-l public în toamna lui 1989, când lucram la *Lucașfăruș* (s-ar fi cerut, în compensație, un poem sau câteva cu realizările minunate, ceea ce i-am sugerat până când a înțeles dar, după ce s-a făcut că rumegă îndelung ideea, a refuzat-o cu aplomb...). Nu e cazul, aici, să mă cert (n-aveam conștiința vinovăției, iar pe poeți îi priveam ca oameni, mai ales înainte și după adălmășuri, încercând să-i ajut cum puteam, cum se putea) – destul că, iată, constat că Miron Manega n-a devenit poet, *adică ce este*, ci s-a risipit cam pe delături, făcând bine tot ce face, dar cu tristețe în sine. Fac această constatare pentru că, în scurta mea experiență de critic literar sub comuniști, observ că, până la urmă, din mulțimea de tineri care voiau să publice, mai

Am discutat de câteva ori cu Miron Manega, foarte interesat între timp de viața lui Eminescu între liberali, acest simptom de secol XIX românesc.

Fete siriene

ales poezie, cei care au „colaborat” cultural, la vedere, la temele impuse, până la urmă s-au impus, adică au rămas poeți, și până la urmă și-au selectat ce era poezie curată și au lăsat deoparte poezia ziaristică...

Cred că într-o oarecare, mică, măsură destinul tinerilor literați de sub comuniști a stat sub semnul acelei vorbe spuse cu năduf de bătrânul Ion Brătianu

când i s-a reproșat că i-a acoperit cu colțul mantalei sale pe unii politicieni corupți: „Da, zicea marele om de stat, *am transijiat cu conștiința mea, a trebuit s-o fac pentru a face ceva din țara asta!*...” Am discutat de câteva ori cu Miron Manega, foarte interesat între timp de viața lui Eminescu între liberali, acest simptom de secol XIX românesc. În creație, în general, trebuie să te pui în condiția adamică, să furi ceva din paradis ca să fii izgonit și apoi să-ți revină a-l recuceri... Intransigenții stau cam deoparte. În rândul creatorilor de stări sufletești, îmi vine a spune că cei care *transijează* câștigă (dacă au și vocație) o conștiință tragică – pe când intransigenții se adâncesc într-o tristețe grea, adâncă, ce denotă neputința de alegere, starea în reținere, retragerea în ei înșiși chiar. Miron Manega este un poet profund al tristeții de a exista; pentru el existența nu este tragică, pentru că nu vrea, pentru că se abține demn să aleagă – dar este atât de tristă, încât te sufocă, te strivește sub apăsare.

Acum își numește sonetele, rondelurile și glossele din tinerețea aceea „erezii” – dar nu e chiar așa: pentru sine sunt, poate, astfel – însă pentru gând nu rătăcesc de loc, sunt chiar căi drepte; o vagă conștiință a vinovăției îl face să le considere drept erezii și să le pună ca pe niște inscripții la intrarea în *Infernul* dantesc. Un sonet precum *Autodafé* cred că definește foarte bine volumul: „*Mai pune vreascuri, gâde chiulangiu, / Nu vezi că-mi asfințește jalnic rugul? / Prin vechi haznale de batjocuri, burgul / Jumate ars m-o îngropa de viu. // Și-mi vor rămâne singure însemne / Rânjind la cer, tichia și marota / O, bolero, tangou, cadril, gavota, / Vă părăsesc de-acum, dansez pe lemne! / Aprinde, gâde, rugul, nu trișa / Sau ești și tu în shujba altui gâde / Sau chiar acela ești – drapat în toamne // Ce-ți dă tot aurul și-apoi ți-l ia... / Aprinde, gâde, focul, nu mai râde / Mai toarnă gaz, mai pune vreascuri, Doamne!*” Iată, această spaimă că jertfa nu va fi deplină, abia ea, ca spaimă, îl face să invoce divinitatea pentru a gira pedeapsa, pentru a o accepta/implini. Adevărul constă în neîncrederea înfăptuirii dreptății, nu în dubiul asupra clarității ei. Poetul se vrea răstignit, se alege pe sine într-un chinul cristic („E rândul meu acum să-mi fie sete”),

În numele poemului (durerea nu e un capăt de drum)

Nu, durerea nu e un capăt de drum chiar dacă iei foc prin deșertul vieții și tălpile se sinucid în noroiul turnului babel. Viața e doar o poveste a singurătății care calcă pe urmele tale tăcută, ca un câine credincios, în timp ce clipa adevărată, caldă, te înconjoară și se lipește de tine ca o stea căzătoare. Din când în când inima trebuie să se sprijine de tine ca un fugar încolțit de hăitași – ea bate, bate, bate prăbușită pe lespezile zilei înecate în tristețe.

Nu, durerea nu e un capăt de drum, în barca pescarului tremură luna sub ea rătăcește nestingherită marea și-n lemnul ei stau îngropate poveștile din covergile copilăriei – inima vede, inima ascultă, inima bate, bate, bate – suferința poate fi uneori un cântec, dacă n-o acoperă plânsul. Binele și răul rătăcesc în gerul fumuriu deasupra mării strigățul și rugăciunea rătăcesc în tine însuși, singurătatea se clatină înfrigurată în oglinda lacomă a mării. Din când în când un fior rece taie ca o aripă neagră livada de vișini a sângelui.

Capătul drumului e un vameș ascuns, de care fugi în timp ce te apropii.

Inima bate, bate, bate cu o spaimă împietrită – o voce te cheamă încet (din adânc sau din cer?) Inima bate, bate, bate, inima fuge, fuge, fuge plânsul stă la masa tăcerii – suferința este un cântec îngânat, repetat de vameș în covergile timpului.

trăiește cu sentimentul că Iuda, trădarea în general, este peste tot – dar nu luptă, acceptă căderea și-și muștră pedepsitorii că tărăgănează. Nu e revoltă aici, e tristețe că lumea s-a întocmit așa. Este, de fapt, o angoasă a așteptării, o presimțire a unei/unor ruperi cosmice, cum se vede din amintitul sonet pe care, iată, în fine și-l publică (scris în primăvara lui 1989, anticipând atât de fierbinte, atât de acut, marea rupere): „*Era într-un secol mueieratic și lax / Când dansam menuetul în bocanci de cazarmă, / Bubuia pe afet visul tău – ca o armă, / Era în decembrie, domnule Marx. // Era în decembrie sau, oricum, într-o iarnă / - N-aveam timp de detalii, noi dansam menuetul - / Ruginise de lacrimi și de sânge afetul / Și ninge, și ninge în rafale de goarnă... // Și muriserăm toți, rămăsese trompetul / Să mai sufle un veac în rănita lui goarnă, / O spirală era, degerată pe ax, / Acel țipăt metalic evocând menuetul / Și festivele rani, și ieșirea din iarnă, / Și ninge. Și mai ninge, domnule Marx.*” (Ninsori în rafale de goarnă). Recitesc nu fără un strop de mirare: cu luni înainte de Revoluție, Miron

Manega se zbătea să publice această premoniție (cum îi zic acum) – în care, în fond, mi se pare că vede înfrângere, nu victorie (sau victorie muștrătoare pentru Marx cel etern!). Asta te face să crezi că inscripțiile sale pe poarta *Infernului* nu sunt, de fapt, scrise în afară, la intrare – ci în interior, chiar în *Infern*.

În poezi trăiește viitorul, s-ar putea spune – dar nu cel real, ci mai degrabă acela al sufletului lor. Pentru ei există doar întâmplare pură, eveniment ce se va petrece, fără conotațiile pe care le dăm noi, de tipul învinși și învingători. Dar... în fond, pe spirala devenirii „dialectice” a axului goarnei din decembrie – zarul s-a oprit, oare, cu adevărat pe fața victoriei?

Acum, că a ieșit din rătăcirile, ereziile, atâtor ocupații de prisos, și că și-a reluat uneltele poeziei pe care le mănuieste atât de natural, ca și cum ar face corp comun cu trupul și sufletul său, desigur că poetul ne va spune câte ceva și despre viitorul acesta, al doilea, pe care îl trăim.

¹ Miron Manega: *Inscripții pe poarta Infernului. Erezii în formă fixă*, Editura Pim, Iași, 2015